

កម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្មថ្មីដែលធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ (ASPIRE)

បច្ចេកទេសការចិញ្ចឹមមាន់ជាលក្ខណៈគ្រួសារ ធន់ទៅ នឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ

រៀបចំដោយ : នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម នៃ អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

ឧបត្ថម្ភដោយ: កម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្មថ្មីដែលធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ (ASPIRE)

ភ្នំពេញ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦

មាតិកា

	ទំព័រ
មាតិកា.....	1
សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ.....	1
មេរៀនទី ១: ពូជ.....	2
មេរៀនទី ២: លក្ខណៈទូទៅក្នុងការសាងសង់ទ្រុង.....	6
មេរៀនទី ៣: វិធីសាស្ត្រចិញ្ចឹមកូនមាន់កំឡុងពេលបម្រែបម្រួលអាកាសធាតុ.....	11
មេរៀនទី ៤: អនាម័យ និង វិធានការណ៍ការពារជម្ងឺ.....	23
មេរៀនទី ៥: ជម្ងឺ និង ការចាក់ថ្នាំការពារ	27
១. ជម្ងឺអាសន្នរោគ	27
២. ជម្ងឺញូវកាស ឬ ជម្ងឺដង្ហោរ.....	28
៣. ជម្ងឺអុតបក្សី.....	29
៤. ជម្ងឺផ្តាសាយបក្សី.....	30
មេរៀនទី ៦: ការបញ្ចូលរបៀបថ្មី លើគោលគំនិត អាជីវកម្មកសិកម្មខ្នាតតូច ផ្នែកការចិញ្ចឹមមាន់	31
ឯកសារយោង	37

សេចក្តីផ្តើមអំណរគុណ

យើងខ្ញុំសូមសម្តែងនូវកតញ្ញាណធម៌ និង ដឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះម្ចាស់ជំនួយ មូលនិធិអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មអន្តរជាតិ (IFAD) ដែលបានផ្តល់កម្ចីដល់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទក្នុងការអនុវត្ត កម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្មថ្មីដែលធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ (ASPIRE) មានគោលបំណង កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងបង្កើនភាពធន់ របស់គ្រួសារ កសិករក្រីក្រ និងអ្នកងាយរងគ្រោះកសិករខ្នាតតូចនៅកម្ពុជា។ កម្មវិធីបានផ្តល់ថវិកា ដល់អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម/នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ក្នុងការអនុវត្ត សមាសភាពទី២ នៃកម្មវិធីគឺអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពសេវាផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ដើម្បីជួយគាំទ្រការកែលម្អសេវាផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម នៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងមូលដ្ឋាន តាមរយៈបង្កើនគុណភាពផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម និងគ្រប់គ្រងចំណេះដឹង និងពង្រឹងធនធានមនុស្សសម្រាប់ ផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម។

បម្រែបម្រួលអាកាសធាតុ មានការប្រែប្រួលខ្លាំង រដូវដែលធ្លាក់ប្តូរ បង្កឱ្យមានផលប៉ះពាល់ដល់ជីវភាព រស់នៅរបស់កសិករ និងផលប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថាន ទទួលប្រាក់ ចំណូលទាបដូច្នោះហើយទើបកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្មថ្មីដែលធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ រៀបចំឯកសារផ្តល់ចំណេះដឹងនេះឡើងដើម្បីឆ្លើយតបនឹង បម្រែបម្រួលអាកាសធាតុ ឱ្យបានទាន់ពេលវេលា ដែលជាតម្រូវការរបស់កសិករខ្នាតតូចគ្រប់ៗគ្នា ទាំងក្នុងនិងក្រៅគម្រោងផងដែរ ។

យើងសង្ឃឹមថាឯកសារនេះ និងជួយដល់ មន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយ ភ្នាក់ងារផ្សព្វផ្សាយ បង្កាត់ពីបច្ចេកទេសការចិញ្ចឹមមាន់ជាលក្ខណៈគ្រួសារដែលឆ្លើយតបទៅ នឹងការប្រែប្រួល អាកាសធាតុ វាជាវិធីសាស្ត្រងាយៗ សាមញ្ញក្នុងការចិញ្ចឹមសត្វ ដែលកសិករអាចធ្វើបាន និងទទួលប្រាក់ចំណូលកើនឡើង ។

ឯកសារណែនាំ “ការចិញ្ចឹមមាន់ជាលក្ខណៈគ្រួសារ ធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ” នេះជា សមិទ្ធផលថ្មីមួយរបស់កម្មវិធី ASPIRE ភាពជោគជ័យក្នុងដំណើរ ការរៀបចំសៀវភៅនេះ គឺអាស្រ័យទាំងស្រុងលើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការចូលរួមក្រុមការងារបច្ចេកទេស របស់កម្មវិធីនៃ អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម/នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយ កសិកម្ម ។

មេរៀនទី ១: ពូជ

១.គោលបំណង

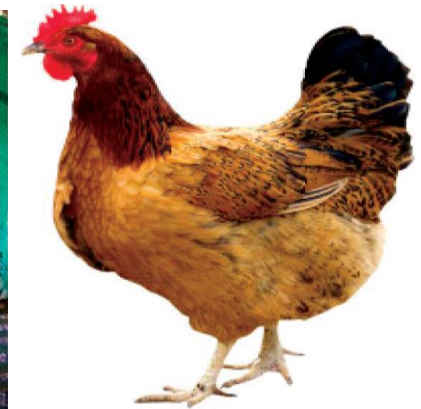
- ឲ្យកសិករចេះជ្រើសរើសពូជមាន់យកមកចិញ្ចឹមឲ្យធន់នឹងអាកាសធាតុប្រែប្រួលតាមតំបន់
- មាន់មានសុខភាពល្អ ធំធាត់លឿន ត្រូវតាមតម្រូវការទីផ្សារ

២.ពូជមាន់នាំចូលពីបរទេស

ផ្តល់ទិន្នផលខ្ពស់ ការចិញ្ចឹមត្រូវអនុវត្តតាមបច្ចេកទេស

❖ ពូជមាន់ផ្តល់សាច់

- ពូជអាវីយង់

❖ ពូជមាន់ផ្តល់ពង

- ពូជអ៊ីសាប្រូន
- ពូជលីហ្គាន
- ពូជញីមុត

៣. ពូជមាន់ក្នុងស្រុក

ពូជនេះធន់អាកាសធាតុមិនសូវងាយស្រួលចិញ្ចឹម។

មាន់សំពៅ

មាន់ស្នូយ

មាន់កណ្តុង

មាន់ចៃ

មាន់គក

៤. ពូជមាន់បីសាសន៍(មាន់កូនកាត់)

បានពីការបង្កាត់មេបា ពូជសុទ្ធបរទេសនិង ពូជសុទ្ធបរទេស និងពូជមាន់ ក្នុងស្រុក។ មាន់បីសាសន៍ ចិញ្ចឹមឆាប់ធំ មាឌធំ ធន់ជំងឺ ស៊ីចំណី ក្នុងស្រុក។

៥. គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិរបស់ពូជមាន់

ប្រភេទមាន់	គុណសម្បត្តិ	គុណវិបត្តិ
មាន់កូនស្រុក	<ul style="list-style-type: none"> - ធន់ និង អាកាសធាតុប្រែប្រួលក្នុងតំបន់ - ស្រួលចិញ្ចឹមមិនរើសចំណី - ចេះក្រាបពង ពូកែថែរក្សាកូន - ចំណាយដើមទុនតិច លក់បានតម្លៃខ្ពស់ 	<ul style="list-style-type: none"> - មាន់មាឌតូច រយៈពេលចិញ្ចឹមយូរ - ការលូតលាស់យឺត ផ្តល់ពងតិច
មាន់នាំទូល	<ul style="list-style-type: none"> - មានមាឌធំ ការលូតលាស់លឿន - រយៈពេលចិញ្ចឹមខ្លី ផ្តល់ពងច្រើន 	<ul style="list-style-type: none"> - មិនសូវធន់ និងអាកាសធាតុប្រែប្រួលក្នុងតំបន់ - ពិបាកចិញ្ចឹមរើសចំណី មិនចេះក្រាបពង និងបណ្តើរកូន - ទាមទារការថែទាំខ្ពស់ លក់បានតម្លៃទាប

៦.លក្ខណៈទូទៅក្នុងការជ្រើសរើសពូជ

❖ ការជ្រើសរើសបា

- មានទំហំស្អា ពេញវ័យទំងន់ ចាប់ពី ៥ ដល់ ៧ខែ
- សុខភាពល្អ ទំងន់ពី ២ដល់៣គីឡូឡើង
- ចរិតស្ងួតបូក
- ពូកែជាន់មេ
- ប្រវត្តិមេ បាល្ល
- មិនជាន់ឈាម
- មិនមានជម្ងឺតំណពូជ

❖ ការជ្រើសរើសមេ

- ធំមាំរាងសម
- ចន្លោះឆ្អឹងទ្រូងមកគូទមានទំហំបីធ្នាប់ដៃ (ពោះ)
- សុខភាពល្អ ប្រវត្តិមេ បាល្ល
- ចរិតស្ងួតបូក ពូជសាយ កូនពូកែថែទាំកូន
- មិនជាន់ឈាម និងមិនមានជម្ងឺតំណពូជ

មេរៀនទី ២: លក្ខណៈទូទៅក្នុងការសាងសង់ទ្រុង

១. គោលបំណង

ក្រោយវគ្គបណ្តុះបណ្តាលសិក្ខាកាម និងចេះពីបច្ចេកទេស៖

- ❖ ការសាងសង់ទ្រុង មេមាន់យកពង មាន់យកសាច់ កូនមាន់ ទ្រុងមាន់ជីវសុវត្ថិភាព ដើម្បីការពារ ជម្ងឺនិងទប់ទល់កំណើនសីតុណ្ហភាព

២. ការសាងសង់ទ្រុង

- ជួយឲ្យមាន់មានសុខភាពល្អ ការពារកំដៅថ្ងៃ ភ្លៀងខ្យល់

៣. គុណសម្បត្តិនៃការសាងសង់ទ្រុងមាន់

- បង្កាត់ និងរក្សាពូជបានល្អ ផ្តល់ទឹក និងចំណី ការគ្រប់គ្រងស៊ុត
- ចាក់ថ្នាំការពារ ការព្យាបាល ការទំលាក់ព្រួន ត្រួតពិនិត្យសុខភាពមាន់បានគ្រប់ពេល កាត់បន្ថយនូវជម្ងឺ
- ប្រមូលលាមកធ្វើជី កាត់បន្ថយការបាត់បង់ ចោរលួច ឬ សត្វសាហាវស៊ី
- បានគិតលើហានិភ័យពេលមានបម្រែបម្រួលអាកាសធាតុផងដែរ។

៤. ការជ្រើសរើសទីតាំងសង់ទ្រុង

- មានខ្យល់អាកាសចេញចូលល្អ ទាំងរដូវប្រាំង និងរដូវវស្សា
- ដីទួលមិនជាំទឹក និងមានជង្ហើមទឹករាក់(ដីមានសំណើមទឹក)
- ក្រលាផ្ទៃទ្រុងសង់តម្រូវតាមចំនួនមាន់

- មានប្រភពទឹកស្អាត
- ឆ្ងាយពីទីប្រជុំជន ឆ្ងាយពីផ្ទះបន្តិច មានពន្លឺព្រះអាទិត្យជះចូលពេលព្រឹក និងល្ងាច
- មានរណ្តៅដីកំប៉ុស្ត ចំងាយ៣ទៅ៤ម៉ែត្រពីទ្រុង
- ស្នូកចំណី និងស្នូកទឹក ងាយលាងសំអាត
- ជុំវិញជញ្ជាំងទ្រុង មានសំណាញ់ការពារមូស សត្វល្អិតចង្រៃទិចឬខាំមាន់
- កម្រាលផ្ទៃទ្រុងប្រើអង្កាម អាចមន៍រណាឈើ ដីខ្សាច់ ឬធ្វើជាទ្រនើសម្រាប់មាន់ដេក
- ដំបូលមាន សំយាបវែង ប្រក់ស្បូវ ស្លឹកត្នោត ស្លឹកដូង
- រដូវវស្សា ទ្រុងត្រូវការពារខ្យល់បោកបក់ខ្លាំង ជ្រៀងចូល និងធ្វើឲ្យ មានកំដៅក្នុងទ្រុង (ដូចជាដុតធុងក្នុងក្របី ឬប្រ្រាន ឬអំពូលភ្លើងអគ្គីសនី)
- រដូវប្រាំង ក្នុងទ្រុងត្រូវត្រជាក់ ដាំដើមឈើហូបផ្លែ ឬដើមចេក ននោង កែវៗទ្រុងផ្តល់ជាម្លប់ ដាំស្មៅខៀវខ្ចីពីទ្រុងទ្រុង ជួយកាត់បន្ថយកំដៅជះចូលទ្រុង ត្រូវបាញ់ទឹកលើដំបូល ជុំវិញទ្រុងម៉ោង៩ព្រឹក និងម៉ោង២រសៀល បាញ់ទឹកឲ្យជោគជាំ ទើបមានធាតុត្រជាក់ជះចូលក្នុងទ្រុង។

៥. ទ្រុងមាន់សាច់

- ត្រូវមានកម្រាលជាប់ដីប្រើអង្កាម អាចរណាសម្រាប់រដូវវស្សា
- រដូវប្រាំងកម្រាលដីខ្សាច់ ទ្រនើសម្រាប់មាន់ដេកពេលយប់ វិធីនេះចិញ្ចឹមមិនព្រលែងចេញក្រៅទ្រុងទេ
- ផ្ទៃទ្រុង១ម៉ែត្រការ៉េ ដាក់មាន់បាន៖
  - ១៥ទៅ២០ក្បាល ក្នុងអាយុ ២ ទៅ ៣ខែ
  - ៨ទៅ១០ក្បាល ក្នុងអាយុ ៣ ទៅ ៤ខែ
  - ៤ទៅ៥ក្បាល ក្នុងអាយុ ៤ ទៅ ៥ខែ

ទ្រុងមាន់សាច់

៦. ទ្រុងកូនមាន់

ងាយស្រួលលើកចុះឡើងយកកូនមាន់ដាក់កំដៅថ្ងៃពេលព្រឹកព្រលឹម។

- កំពស់ ៩តឹក មានជើង៤តឹក
- ទទឹង៨តឹក
- បណ្តោយ១ម៉ែត្រ៤តឹក
- យើងត្រូវខ្ជិលចែកជាពីរទ្រុងនិងមានទ្វារគម្របពីលើទាំងពីរទ្រុង

ទ្រុងកូនមាន់